

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

24. septembril 1935. a.

Nr. 9

KOLMETEISTKÜMNES AASTAK.

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: A. Loorits.

Tellimise hind:		Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hind:
Aastas	Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi nr. 12.	1 lhk. Kr. 20.—, ½ lhk. Kr.
Pooles aastas	2.50	Tel. 452-72. Posti j. arve nr. 252.	10.—, ¼ lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk.
1923 aastak.	—,50	Jooksvad arved: Eesti Panga Tal.	Kr. 2.50, 1/16 lhk. Kr. 1.25.
1924—1934. a. ä	2.50	linna osak. nr. 609, E. Rahvapangas	Dokumentide kaotamise kuulu-
		nr. 991 ja Põllumeeste keskpangas	tused 50 senti dokumendi pealt.
		nr. 728.	

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

SISU:

Laps ja looming elu mõtestajatena	Lhk. 131
Lasteabiraha maksmise võimalustest	
omavalitsusteenijatele. V. Velner	.. 134
Vallasekretäride kutseeksami vajalikkusest	.. 138
E. Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste	
tegevusest	.. 139
Omavalitsuse päevauudiseid	.. 140
Omavalitsuste tegelasi	.. 143
Küsimusi ja vastuseid	.. 144
Kuulutusi	.. 130

Kuulutatakse maksvusetaks:

1) Alfred-Heinrich-Gottlieb Roosi hobusepass, välja antud Laius-Tähkvere valla-
valitsusest 24. nov. 1925. a. Nr. 241 all
Otto Gustavi pg. Sommeri nimele.

Perekonnaseisu

Kantseleimargid

25- ja 50-sendilised
on saada

Eesti Maaomavalitsuste Liidu
büroost

hinnaga 10 senti poogen (20 tükki).

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A.-S.

„OMA“

Põhi- ja tagavarakapitalid üle
Kr. 520.000.—

toimetab

tule-,

elu-,

rahe-,

koduloomade-,

murdvarguse- ja

klaasikindlustusi

Edasikindlustuste vastuvõtmine valdade vastastikku kindlustusseltsidelt.

Seltsi osanikkudeks on kõigi maakondade omavalitsused, paljud linna-, alevi- ja valdade omavalitsused.

Seltsil omad majad Tartus ja Viljandis.

Juhatus ja peakontor: Tartus, Riia tn. 41,
telef. 44 ja 5-62.

Peaagentuurid:

Tallinnas, Väike-Karja tn. 3, telef. 437-59.

Rakveres, Viru Pangas, telef. 109.

Pärnus, Rütli tn. 29, telef. 2-30.

Agentuurid kõigil pool üle maa.

Tähelepanu!

Liidu laos on veel piiratud arvul saadaval

„Sundnormide kogu maaomavalitsuste kohta“

Koostanud E. Maddison ja J. Kaiv.

Liidu juhatuse otsusega on otsustatud, et likvideerida ladusolevat vähest tagavara lõpulikult ja et vastutulla raamatu tarvitajatele, müüa viimaseid eksemplare broshüüritult 6 krooni ja nahkköites 8 krooni 50 senti eksemplar.

Raamat sisaldab üle 1000 lehekülje ja mahutab eneses kogu vene- kui ka omariikluse aegse normide kogu maakonna-, valla-, alevi- ja osaliselt ka linnaomavalitsuste kohta.

See raamat ei tohiks puududa üheski omavalitsuse- ega riigiasutuses ja on vajaliseks käsiraamatuks igale omavalitsustegelasele ja ka igale kodanikule.

Tellimised saata: Eesti maaomavalitsuste liit,
Tallinn, S. Roosikrantsi 12.

Laps ja looming elu mõtestajatenä.

Oskar Loorits.

Suurtel käärimise ja kõikumise aegadel, kus üksikisikul muutub sageli liigagi raskeks mõista sündmuste käiku ja selgitada endale, milleks seda kõike vaja on ja mida nõnda viisi õieti saavutada tahtakse, siis hakkavad meeled endamisi järjest tõsisemalt juurdlema ja tekib harilikult ikka sügavama filosooflemise tarve, tarve otseselt küsida ja anda ka kohe selge vastus: milleks üldse elada ja teotseda? mida taotella, tahta? mille poole püüda? Senise maailmavaate ja väärtuste hinnanguga on satunud ummikusse, senise elu mõtestamise ja eesmärgitamisega on jõutud kriisini — noh, kuidas mõtestada siis edaspidist elu ja millised eesmärgid asetada nüüd esikohale?

Palju ja palju ideaale on seatud ja võetud elu mõtestamiseks: naised ja viin, raha ja vara, au ja hiilgus, ilutsemine ja mõnulemine, vägi ja võim, riik ja rahvus, vabadus ja vendlus, tõde ja õigus, arm ja abivalmus jne. jne. — ah, teame ju väga hästi neid hüüdsõnu joodikute lõõpimisest kuni suurte usurajajate õpetusteni. Nii mõnigi meist eesmärkidest on haaranud ka meid kaasa, kas üksikult või laiema huljana või koguni tervikuna mõnikord, on kihutanud meid teqsema ja võitlema, on toonud meile rahuldust ja õnnetunnet või kibedust ja pettumust, on nõudnud meilt igatahes enam või vähem energiat ja elujõu kulutust. Aga milleks oma elujõudu nüüd ja edaspidi kulutada? millele rakendada oma energiat kõige enam? mida taotella esmajoones ja kuidas saavutada oma elule tulevikus rahuldustpakkuvat mõtestust?

Võib-olla sobiksiki praegusel rahvusvaheliselt nii raske kriisiajal, kus üldise kokkuvarisemise hirm ristleb ülesehituse ja uuestisünni tungiga, sobiks tuletada kord jälle selgesõnalisemalt meelde seda lihtsat põhitungi, mis läbib kogu inimkonna, alati ja igalpool: see on oma elu jäädvustamise tung. Elada edasi, elada igavesti, püsida ka pärast surma — sellepoole sihivad kõik. Sellele põhitungile rajanevad ju õieti ka kõik inimkonna usundid, kes tagavad meile isegi hauataguse elu. Keegi ei taha hävineda, vaid igaüks püüab teadlikult ja otse instinktiivselt kindlustada oma olemasolu, millest tekibki igavene võitlus olemasolust eest ühes nõrgemate hävinemise ja lausa

hävitamisega. Oma elu jäädvustamiseks aga ei ole üldse enam kui ainult kaks võimalust, mida kõik küll niikuini teame, kuid mida argielu ahtuses meelest minevame ja selletõttu sageli just ise endid huupi hävitame: kehaliselt elame edasi oma lastes ja lastelastes põlvest põlve kas või igavesti, kes seda tõesti tahavad ja suudavad, kuna vaimselt elame edasi oma töös ja loomingus — kah kas või igavesti, kes seda ainult tõesti tahavad ja suudavad.

Läbi kõigi aegade võimegi kõikjal jälgida elu jäädvustamise tungi kahte rakendust kord nii, kord teisiti. Laps õieti tõlgitseb ju tegelikult liha uuestisünni, oma ihu ja vere surematust, oma soo, hõimu, rahva, ainsat füüsilise edasielamise võimalust. Sellepärast on täitsa arusaadav lapse asetamine elu mõtte ja eesmärkide hulgas esikohale mitte ainult sugutungi ega vanematearmastuse pärast, vaid sama kategooriliselt ka riiklikust ja rahvuslikust seisukohast lähtudes, eriti veel meil, keda mitte ainult üksikute ja perekondade, vaid kogu rahva väljasuremine tõsiselt ähvardavat. Muidugi on siis tingimata tarvilik võimalikult laialdasem laste ja emade hoolekannet ja kogu rahva üldine tervehoid, on õigustatud ka sõjakäik vananevate vallaiste vastu, on nõuetav elu reguleerimine nii, et abiellumine ja elujõuliste laste kasvatamine oleks võimaldatud ka majanduslike ja sotsiaalsete eelduste poolest. Siin on kogu riigi aparatuuri ja eriti omavalitsustel äärmiselt suured ja otse saatuslikult tähtsad ülesanded praegu ja ka edaspidi püsivalt täita. Samuti õpetajaskonnal ja avalikul häälel üldse on siin esmajärgulisi massipedagoogilisi ülesandeid hõimutunde, koduarmastuse, esivanemate austuse, ühtekuuluvusetungi ja otse teadliku koostöö-tahte süvendamise lipukirjadel.¹⁾

Seejuures tuleks teha paar põhimõtetlist ja faktilist parandust ühenduses meie nn. väljasuremise probleemiga, mida sageli ebaõiglaselt ja meile kahjuks on

¹⁾ Olen käsitelnud samu probleeme teistest vaatevinklist lähtudes oma uurimuses „Mulgi-maa ohvril kohad“ (koguteoses „Kaleviste mailt“, 1935).

valgustatud. — Alles esimestel sajanditel pärast Kristust oli kogu Põhja-Venemaa meie hõimude valitseda ja meie rahvuspiir ulatus kaugelt lõunamale Moskvat (suur Volga-jõgi on ju keeleliselt lihtsalt meie Valgejõgi). Alles viimastel sajanditel vene rahvas on paisunud — peamiselt just meie „väljasurevate“ hõimude arvel — suurrahvaks. Tekib küsimus: miks meie ise pole arenenud suurrahvaks ega suurriigiks? Kas oleme tõesti nõrgemat ja „alamat“ tõugu, mis loomuliku selektsiooni surve peab hävinema, nagu „paremat“ tõugu aarialased armastavad väita?

Sellele vastukaaluks tuletagem kõigepealt meelde, et „aarialane“ ja „aristokraat“ vastab meil keeleliselt täpsalt „orja“ sõnale ja paljastab juba seega omaaegset vastupidist suhet. Kuid veel enam rõhutagem lihtsat tõsiasja, et põhjamaine kliima ja loodus ise juba nõudsid just meie tõult suuremat selektsiooni ja ainult paremiku edasielamist, kuna lõunapoolsem kliima ja loodus võimaldasid ka nõrgemate ellujäämist ja hõlbustasid suuremat siginemist. Mõtelgem edasi sellele, et just meie hõimud on sooritanud inimkonna ajaloos kõige raskema vägitöö: põlvest põlve kestnud sangarliku jõupingutuse ja lakkamatu andumusega nad on jõudnud nii kaugele, et on suutnud harida viljarikkaks emakese-looduse — isegi põhjamaiselt vaese ja viletsa looduse, kelle vastu meie esivanemad on tundnud aina suurt austust ja armastust ning keda nad on asunud õige vanasti juba kultiveerima, s. t. edasi arendama ja jõulisemaks kasvatama. Ärgem unustagem, et näit. Läti Hendriku päevil meie vägevad viljaväljad panid otse jahmatama saksa röövrüütleid, kes ise sellist vägevat võitu looduse üle polnud saavutanud kogu lõuna pool mitte.

Jah, laste kõrval just looduse kasvatamises on olnud meie paljude minevikupõlvete suur ja jäädavalt püsiv elutöö, mis oluliselt rikastab ka meie ja tulevaste põlvete elamisvõimalusi, — jäägu siis loodus ise edaspäidigi meie parimaks ja justavaimaks liitlaseks eluvõitluses, kus teised liitlased nii tihti ebausaldatavad ja otse reetlikud on! See ei ole mingi õones ilukõneline hüüatus: loodustundes kätkeb ikkagi määratu elujõud, mille teadlikku viljelemist meie rahva juhid ja kasvatajad ärgu alahinnaku. Mõeldagu kas või ainult sellele, kui palju loodustunde lõtvumine on rikkunud linlaste elutun-

net ja eriti veel linna laste isiksuse kujunemist. Sellepärast pole kontakti pidamine linna ja looduse vahel kaugeltki ainult välispidise kaunistamise või suvitusõitude küsimus, vaid samal hoobil ka väga tähtis pedagoogiline ja psühholoogiline probleem, millele tuleks aina tõsisemat tähelepanu pöörata.

Saagem aga ühtlasi teadlikumaks määratust vahest, mis ilmneb algselt soomeugrilaste ja aarialaste mentaliteedis, eriti suhtumises loodusele ja kaasinimestele. — Meie suhtumise baasiks on olnud samaväärsuse ja sallivuse printsiip, mis tegelikult on juhtinud koostööle ja vastastikkusele aitamisele. Ka lõuna pool on seda normaaloludes teatud määral taoteldud. Kui aga lõuna pool tuli eluvõimalustest puudu ja tekkisid need nn. kriisid, ajad siis hakkasid inimesed seal üksteist tapma, kuna sageli just alaväärtuslikum element, need nõnda-öelda paadialused ja pätid põgenesid siis suurte hulkadena (s. t. ainult arvulises või tapmistehnilises ülekaalus!) ka põhja poole teisi inimesi tapma ning teiste tehtud hiiglatööd omale „aristokraatselt“ üle võtma. Meie teadlaste uurimistöö on nüüd juba lõplikult selgitanud, et näit. Eestiski jõukad „mõisad“ olid juba ammu enne sakslasi meie endi töö ja vaevaga rajatud ja langesid õieti hoopis barbaarsete elamisruumi-otsijate söödaks. Ning mida tooremad need põhja poole tungivad „kultuurikandjad“ olid, seda puhtama töö nemad tegid...

Põhjamaalased aga polnud tavaliselt nii toored. Usundis ja rahvaloomingus on väga silmapaistev see vahe, kuidas suhtuvad tapmisesse aarialased ja soomeugrilased. Mis ühele nii hõlpus ja idealiseeritav, see teisele nii raske ja vastik. Meie mentaliteedile ei ole tapmine isendast veel mingi vägitöö ega eesmärk omaette. Meil elatakse ise ja lastakse ka teistel elada. Isegi loomalt on meie esivanemad tapmist andeks palunud. Kuulus eesti jonn, kadedus ja kius pole meil sugugi igivana iseloomu joon, vaid alles orjaajal haiglaselt meeli nakaatanud. Või mis on õige meiegi kadedus ja kius kas või näit. lätlaste kõrval! Meie hõimudele nii saatuslik on hoopis teine nähe: see on nimelt agressiivsuse puudus, salliv passiivsus isegi oma vastaste, kallaletungijate ja suretajate vastu. Vaenlike inimeste tapmisele on eelistatud sõbralikku kooselu ja koostööd heatahtlikuma loodusega ja on taganatud, aina taganatud jär-

jest kaugemale asustamata aladele kultiveerima neid ja otsima uusi elamisvõimalusi ka oma soole ja hõimule. Siin oleme nüüd küll juba ammu nii kaugele jõudnud, et taganeda enam kuhugi pole, vaid peame kaitsma oma kodu tarbekorral ka kas või aktiivselt. Kui tugev see tahe on ja kui võrd seda osatakse süvendada, see on meile muidugi kah üheks eluküsimuseks: rängad katsumisajad on igatahes ette näha.

Küllap sellises elutunde ja mõtteviisi põhjalikus kontrastis, jah, küllap just suhtumises teistesse rahvastesse on minu arust peapõhjus, miks meist suurrahvast pole paisunud ega vist paisugi, olgugi, et ajajooksul oleme tõuliselt nii palju aarialastega seginenud, et vere kõrval ka meie vaim on kaotanud palju oma endisest puhtusest ja algupärasest. Kuid kõigest sellest vere ja vaimu seginemisest hoolimata on ettenähtav meie püsimine ikkagi väikerahvana: relvaga me maailma küll enam ei valluta ja slaavlaste moodi kiirelt siginema me kah vist ei hakka. Tõesti, tõesti, me ei ole teiste vallutajate ega hävitajate, vaid ise asutajate ja ehitajate tõugu. Rajajad ja põhjanejad oleme meie — selle eesmärgiga oleme tunginud ja tungigem aina teadlikumalt ka edaspidi mõtestama oma elu!

Kui me seejuures ometi välja surra ega suurtesse sulada ei kavatse, vaid isegi väikerahvana täit eluõigust julgeme endale nõuda, siis ennekõike küll sellepärast, et me kehalise edasielamise kõrval oma laste kaudu oleme jäädvustanud ja tahame ikka jäädvustada oma elu sellise töö, selliste tegude ja sellise loominguga kaudu, mida teised ei suuda hävitada, vaid mida teised hoopis vajavad ja omalegi tahavad. Seda on tähistanud kogu meie minevik. Äsjakäsiteldud põhjamaise looduse kultiveerimine on ise juba ainulaadne ja igavene monument meie esivanemate paljudele generatsioonidele, mis jätkugu üha edasi tänapäeva uudismaade asustajate vägitöona. Sellele selfsib meie aastatuhandeid vana vaimne looming, mis osutab nii suurt elujõudu, et see suudab praegugi ja edaspidi veel järjest enam otse rahvusvaheliselt uuele loominguks sütitada. Ning ärge kardetagu: küll leiduvad kord ka uurijad ja õpetlased, kirjanikud ja luuletajad, kes meie endispõlvede määratu kultuuritöö järjest mõjukamalt sõnastavad ja raamatusse rajuvad.

Esmajoones siis just jäädava väärtu-

sega töö ja loominguga poole püüdmist tähistagu meile sümboolselt ka nn. raamatuaasta pühitsemine. Muidugi on raamat ise ainult väike ja meie juures võrdlemisi veel üsna väike osa meie rahva kogu loomingust. Ei ole ka mingit põhjust raamatu ja selle kirjutaja osatähtsust meie kultuurielus liialdada: külluses on olnud meil suuri vaimuinimesi juba ammu enne raamatut ja nende kõrgeväärtuslikku loomingut on säilitanud kogu rahvas ka ilma raamatuta. Elukutselised kirjamehed on meil alles sootu lühikesel ajal nähe ja nende üleisikuline osavõtt meie elu mõtestamisest peaks veel tugevasti tõusma, et väärikalt jätkata meie endisaja nimetute rahvajuhtide kohustusi ja traditsioone. Aga ka põllumees, riigimees, ametnik, õpetaja, kaitsevälaline, vabakutseline jne. — keegi ei tarvitse oma elutööd häbeneda ega alahinnata kirjatarga kõrval. Kirjutamine ja lugemine üksi pole veel eesmärk omaette. Nagu on mõttetu künda selleks, et aga künda, niisama mõttetu on luuletada ainult selleks, et aga luuletada, — peab oldama selgel teadvusel sellest, milleks künda ja milleks kirjutada. Ent ei ole vist raamatu-aasta puhul üleiligne küsida: kas meie kündjad ja kirjutajad, meie juhid ja kasvatajad, meie kaitsjad ja korraldajad on alati täitsa teadlikud selles, milleks nad töötavad ja mida nad taotleavad? Ning küsigem siis lõpuks veel kord: milleks?

Jah, kas tõesti mitte selleks, et jäädvustada oma ja oma rahva elu? Kas tõesti mitte selleks, et elada edasi oma lastes ja loomingus surematult — olgu siis loominguväljaks ükskõik, kas põld või äri, poliitika, teadus, kunst või mis tahes muud. Peaasi — et see looming aga oleks tööpoolest sellevõrra väärtuslik, et ta ikkagi suudaks jääda püsima ja elada edasi ka pärast meie endi surma. Millised on kellegi võimed ja võimalused ning kuidas keegi neid kasutab ja unustab teostab, sellest ep sõltubki igatihe olemise püsivus. Kui paljudest on kellegis seda „jumalikku“ igavikutaotlust, sellevõrra saame olla ka igaviks surematud. Meie nimed üksikult võivad ununeda, kuid meie elutöö ja meie rahvas tervikuna, need peavad elama edasi igavesti. Selles siis seisukugi raamatu-aasta suurim ülesanne, et ta tuletagu igale meist dekreedina meelde — nii juhtidele kui hulkadele — seda põlist jäädvustamise tungi, mis kihutab meid kõiki elama ja looma. Kuid

ärgem elagem ainult tänapäeva ja oma väikese mina jaoks, vaid elagem ka tulevaste põlvede ja oma armastatud rahva heaks! Ning ärgem loogem ainult seda,

mis kohe ununeb ja hävib, vaid püüdkem luua seda, mida vajavad veel meie järglasedki ja mille väärtus on püsiv läbi aegade!

Lasteabiraha maksmise võimalustest omavalitsusteenijatele.

V. Velner.

Rahva juurekasvu ja kodanike heaolu tõstmise võimaluste selgitamiseks ning sellel alal vastavate kavade koostamiseks Vabariigi Valitsuselt moodustatud komisjoni koosolekul, milline töötab Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi juures, tõsteti läinud kevadel ülesse küsimus, kas ei tuleks laiendada Riigiteenijate lasteabiraha seaduse alusel makstava abiraha maksmist ka omavalitsuste ja riiklike asutuste ning ettevõtete teenijatele. Leiti, et kuna riiklike asutuste ja ettevõtete ning samuti ka omavalitsuste teenijad sisuliselt millegagi ei erine riigiteenijast, siis peaks nad omama samad õigused, mis riigiteenijadki. Neil kaalutlustel otsustati põhimõtteliselt pooldada lasteabiraha maksmist omavalitsuste teenijatele, kusjuures omavalitsused oleks kohustatud maksma lasteabiraha oma teenijatele samas ulatuses ja alustel, kui see sünnib riigiteenijatele. Haridus- ja Sotsiaalministeerium omalt poolt toetades nimetatud komisjoni seisukohta saatis küsimuse kaalumiseks Siseministeeriumile, ühtlasi paludes teha korraldus omavalitsuste teenijate lasteabiraha seaduse eelnõu koostamise asjas ja esitada see eelnõu kinnitamiseks pärast läbivaatamist ülaltähendatud komisjonis.

Sellega oli küsimuse kaalumise asetatud konkreetsele pinnale ning Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi poolt soovitatud asjale anda kiire käik vastava seaduse eelnõu väljatöötamiseks, kusjuures, nagu juba eelpool tähendatud, lasteabiraha maksmise alused omavalitsuste teenijatele olgu ühtlased riigiteenijatega.

Siseministeeriumi poolt saadeti küsimus kaalumisele Maaomavalitsuste ja Linnade Liidule. E. M. L. kevadel küsimust kaaludes, leidis, et selle lahendamine ei ole siiski nii lihtne ja kerge. Sellepärast otsustati järele pärida omavalitsuste seisukohti kõne-all oleva küsimuse kohta. Samal seisukohal asus ka E. L. L. Omas kirjas Siseministeeriumile E. L. L. teatas, et põhimõtteliselt ta pooldab perekonnaabiraha maksmist omavalitsuste

teenijatele, kuid kuna E. L. L.-l puuduvad täpsed andmed kulude suuruse kohta, millised võiksid tekkida lasteabiraha maksmisega omavalitsuste teenijatele, siis E. L. L.-u arvates ei võiks käesoleval, s. o. 1935/36. eelarveaastal asuda selle kavatsuse teostamisele. Samal seisukohal asus ka E. M. L.-du juhatus. Pooldades põhimõtteliselt omavalitsuste teenijatele lasteabiraha maksmist leidis E. M. L. et seda ei ole võimalik ennem teostama hakata, kui järgmisel, s. o. 1936/37. eelarveaastal. Sellejuures aga leidis E. M. L., et ei ole mõeldav omavalitsuste teenijatele perekonnaabiraha maksmine sarnases ulatuses ja sellistel alustel, kui see sünnib praegu riigiteenijatele. See kooraks üksikute omavalitsuste, eriti vallaomavalitsuste eelarveid sedavõrt, et nad ei suudaks enam korralikult tulla toime oma eelarve teostamisega. Sellepärast E. M. L. leidis, et kuigi põhimõtteliselt tuleb toetada omavalitsuste teenijatele lasteabiraha maksmist, peab selleks katsuma leida teisi võimalusi, kas erifondi loomisega, või osa kulude riigi kanda võtmisega.

Kuna ametlikult poolt on ülesse tõstetud küsimuse lahendamine sellelt seisukohalt, et laiendada Riigiteenijate lasteabiraha seadust, (RT. 31 — 35) ka omavalitsustele, siis pole huvituseta lähemalt tutvuneda selle seaduse peamiste põhi-joontega. Riigiteenijatele maksti lasteabiraha Riigikogu poolt 19. detsembril 1922. a. vastuvõetud perekonnaabiraha seaduse alusel. Nimetatud seadust muudeti 1927. a. (RT. 53 — 27), kus tõsteti palga alammäär 12000 margaalt 14000 margale (sendile). See seadus maksis kuni käesoleva aastani, millal Riigivane ma dekreediga, 24. märtsist 1935. a. anti Riigiteenijate lasteabiraha seadus, millega toodi sisse mõned olulised uuendused lasteabiraha maksmise alal.

Kehtiva seaduse järgi makstakse lasteabiraha vastavalt palgasaaja palgaastmele järgmiselt: XVIII astmes või madalamal (130 Kr. kuus) — kõigilt lastelt;

XVII—XIII astmetes (140—180 kr. kuus) teiselt ja järgmistelt lastelt; XII—V astmetes (190—260 kr. kuus), kolmandalt ja järgmistelt lastelt ja IV astmes või kõrgemal (alates 280 kr. kuus) neljandalt ja järgmistelt lastelt. See on täiesti uus põhimõte, milline toodud seadusesse välismaa eeskujul, et suurema palgalistele ametnikele hakatakse lasteabiraha maksma alles kolmandalt ja neljandalt lapselt. Endise seaduse järgi aga maksti lasteabiraha ühtlaselt kõigile iga lapse pealt, kui palgasaja palk ei tõusnud üle 140 krooni kuus.

Palgasaaajate teenistuse asukohad jagunevad lasteabiraha suuruse suhtes kolme rajooni. Esimese rajooni arvatakse — Tallinna ja Nõmme linnad nende administratiivpiirides, teise rajooni (kogu muu Vabariigi maaala ja kolmandasse rajooni — teenistuskohad väljaspool Vabariigi piire. Teise tähtsama muudatusena on seadusesse võetud põhimõtte, et lapse abiraha määr suureneb vastavalt laste arvu suurenemisega. Endise seaduse järgi abiraha määr oli ühtlane vaatamata laste arvule. Uue seaduse järgi makstakse laste abiraha palgasaaajale iga abiraha alla kuuluvalt lapselt järgmiselt: kui 1 või 2 last — I rajoonis 8 krooni, II rajoonis — 6 kr. ja III rajoonis 20 krooni; kui 3 või 4 last — I rajoonis 10 krooni, II rajoonis 7 krooni ja III rajoonis 25 krooni; kui 5 ja rohkem lapsi — I rajoonis 12 krooni, II rajoonis 8 ja III rajoonis 30 krooni. Ühtlasi on tehtud lasteabiraha saamise protseduur palju vormilisemaks, kohustades palgasaaajalt esitama ametasutusele vastava kirjaliku avalduse ühes nõuetavate andmetega ja vajaliste dokumentidega.

Eeltooduga oleks peamiselt ära märgitud need olulised põhimõtted, millised on maksmata pandud lasteabiraha saamise uue korraldusega.

Kuivõrt selle seaduse põhimõtted ja abiraha maksmise allused ning normid on kohaldatavad omaavalitsuste suhtes seda vaatlеме allpool.

E. M. L. poolt kogutud andmetel omaavalitsusteenijate abiraha maksmise küsimuse kohta selgus järgmist. Ajutistest maavalitsustest on senini maksnud lasteabiraha kuus, kellele aga käesoleval aastal on juuretullnud veel kolm. Suurem osa ajutisi maavalitsusi maksab lasteabiraha ühisel alusel riigiteenijatega (Harju, Tartu, Saare, Viljandi, Valga, Pärnu), kuna üksikud maavalitsused maksa-

vad perekonnaabiraha ainult maavalitsuse kantseleis teenivatele ametnikele (Järva) ja peale nende veel teatud liiki asutuste ametnikele (Viru). Kaks maavalitsust (Lääne ja Petseri) senini lasteabiraha ei ole üldse maksanud. Keskmiselt tuleb lasteabiraha summa üksiku ajutise maavalitsuse peale umbes 2000 krooni aastas, ühesarvatud teedeosakonna personaal, milline summa ei mõju kuigi koormavalt nende eelarvetele.

Juhul, kui lasteabirahade maksmine laiendatakse kõikide ajutiste maavalitsuste teenijatele, s. o. kantseleiteenijatele, jaoskonnaarstidele, ämmaemandatele, haigla personaalile, vanadekodude ja lastekodude personaalidele, ajutiste maavalitsuste liikmetele ja teistele, siis ei tõuseks igaaastane kulusumma praeguste koosseisude juures üle riigi mitte üle 35000 krooni aastas, kusjuures vastavalt maavalitsuste koosseisudele see summa kõiguks 1000—5000 krooni vahel. See kulutus teeks välja keskmiselt 1% maavalitsuste kuldde kogusummast. Järjekult ajutistele maavalitsustele lasteabirahade maksmine eriliselt raskusi ei sünnita ning nende suhtes Riigiteenijate lasteabiraha seaduse laiendamine oleks täiesti põhjendatud ja isegi õigustatud.

Hoopis raskem on olukord aga vallaavalitsustega. Kogutud andmetest selgub, et praegu vallaomavalitsused oma ametnikkudele ja teenijatele lasteabiraha ei maksa, välja arvatud Võrumaa kaks valda (Orava ja Võru), millised maksavad lasteabiraha vastava volikogu otsuse alusel, kuid mitte samases ulatuses ja alusel, kui maksetakse riigiteenijatele. Erandina senini Viru ajutine maavalitsus maksis valla ametnikele — vallasekretäridele ja abisekretäridele lasteabiraha 4 kr. lapselt. Nende normide kohaselt on Viru ajutise maavalitsuse poolt lasteabiraha vallaomavalitsuste teenijatele maksanud umbes 3500 krooni aastas. Jooksva aasta eelarvest aga on need summad vastava ajutise maavalitsuse otsusega välja jäetud, kuna maavalitsus ei leidnud enam võimaliku olevat oma piiratud summade juures neid kullusi kanda.

Statistiliste andmete järgi, aluseks võttes jooksva aasta eelarveid, ajutised maavalitsused maksavad lasteabirahadeks Kr. 10.128 ja vallaomavalitsused ainult Kr. 120, tuleks aga maksta, kui aluseks võtta riigiteenijate norme, ajutistel maavalitsustel Kr. 35.468 ja vallaomavalitsustel Kr. 44.235. Keskmiselt tuleks

igal maavalitsusel maksta aastas umbes 3000 Kr. ja ühes maakonnas vallamavalitsustel 10.000 Kr. Need arvud on arvestatud praeguste normide ja praeguste koosseisude juures, millised aga mõlemad on muidugi muutuvad suurused.

Vallaomavalitsuste kulu lasteabiraha peale teeks keskmiselt välja 2,5% vallaomavalitsuste eelarve üldkuludest. See protsent ei tundu väga suurena, kuid siinjuures peab silmaspidama asjaolu, et kulude summa ei jagune kaugeltki ühtlaselt kõigi valdade vahel. Seal, kus on rohkem suurte perekondadega ametnikke ja teenijaid, on protsent laste abiraha peale märksa suurem, kui seal, kus on enamuses lasteta perekondadega ametnikud ja teenijad.

Aluseks võttes praegusi koosseise, vabaneksid lasteabirahade maksmisest üldse 5 valda, kus lastega perekonnainimesi ametis ei ole. 31 valla juures tõuseksid kulud lasteabiraha maksmise peale ülle 500 krooni ja 8 valla juures isegi üle 1000 krooni. Kõige suurem summa tuleks maksta Tori vallal Pärnumaal ja nimelt 1872 krooni aastas. 1080 krooni aastas peaks maksma Kastre-Võnnu vald Tartumaal, 1056 krooni Veriora vald Võrumaal, 1008 krooni Palmse vald Virumaal jne. Need summad moodustavad juba ülle 10% vallaomavalitsuse eelarvest, mille katmine tooks kaasa juba ülesaatuid raskusi. Seesuguse summa maksmisega ei tule toime vald ise, vaid selleks on vaja leida teisi teid.

Alevite seisukorda võib täiel määral võrrelda valdade omaga. Olevate andmete järgi aleviomavalitsused üldse ei maksa praegu lasteabiraha.

ELL-i poolt kogutud andmetest ja seisukohtadest selgub, et ka alevitele teeks raskusi lasteabiraha maksmine ühistel alustel riigiteenijatega. Suur protsent alevit on rahalistes raskustes ja ei suuda isegi korralikult omi jooksvaid kohustusi täta. Loomulikult, et sellise olukorra juures väiksemadki uued kulud võivad häirida aleviomavalitsuse majapidamist.

Linnaomavalitsustest on maksnud lasteabiraha senini ainult üksikud suuremad linnaomavalitsused, nagu Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu, ja ka Tapa. Üksikud linnaomavalitsused on maksnud lasteabiraha ainult õpetajatele, nagu Võru, Viljandi, Nõmme, Põltsamaa ja Paldiski linnaomavalitsused. Teised linnad lasteabiraha oma ametnikkudele ja teeni-

jatele üldse maksnud ei ole. Linnaomavalitsused, kes on maksnud lasteabiraha oma teenijatele ja ametnikkudele, ei ole seda teinud ka mitte ühtlase moodsuuga. Tallinna linn on maksnud lasteabiraha kõigile linna teenijatele ja töölistele ning samuti ka linna ettevõtete teenijatele ja töölistele linnateenijate perekonnaabiraha maksmise määruse järele arvates 1. märtsist 1933. Kahe aasta jooksul on makstud lasteabirahadeks 49.363,38 krooni, ehk aastas umbes 25.000 krooni. Pärnu linnaomavalitsus on maksnud lasteabiraha 6 krooni kuus iga lapse pealt kuni 18. a. vanuseni, väljaarvatud esimene laps, kelle pealt lasteabiraha ei maksta. Tartu linn on maksnud lasteabiraha viimase viie aasta jooksul kogusummas 134.745,98 krooni ehk keskmiselt 27.000 krooni aastas. Narva linn on maksnud lasteabiraha viimase viie aasta jooksul kogusummas 41.863,31 krooni, ehk 8400 krooni aastas.

Nagu nähtub eeltoodust on lasteabiraha maksmise kord ja normid linnades vägagi erinevad. 18 linnast maksavad lasteabiraha ainult 5 ja õpetajatele veel 5.

Kuna lasteabiraha on senini maksnud ainult suuremad linnad, siis tuleb jõuda järeldusele, et väiksemad linnad ei suuda oma teenijatele lasteabiraha maksta, või selle maksmine tekitab nende raskusi. See on ka arusaadav, kuna väiksemaid linnu võib majanduslikult seisukohalt samastada alevitega, kes samuti ei suuda oma piiratud ressursside juures teha suuremaid kulutusi administratsiooni peale.

Nagu nägime toodud andmetest — lasteabiraha maksmine riigiteenijatega ühel alusel omavalitsuste eneste poolt oma summadest tooks üksikutele omavalitsustele ülesaatuid raskusi. Sellepärast on ka mõned omavalitsused soovitanud vallaomavalitsuste teenijate ja ametnike lasteabirahade maksmise võtta riigi kanda. Nii tähendab Orajõe vallavalitsus oma märgukirjas E. M. Liidule, et kui laste abiraha maksmine jääks valla enese kanda, siis selle tagajärjel saaksime loodetust hoopis vastupidiseid tulemusi. Nimelt on karta, et omavalitsused siis hakkavad vallandama lastega isikuid oma teenistusest, et vabaneda nendele lasteabiraha maksmisest. Ühtlasi tooks lasteabiraha maksmine enesega kaasa kurioosume. Näitena olgu toodud kooliteenijad. Viimased saavad palga umbes 10—15 kr. kuus. Kooliteenijate kohtadel teenivad paljud lastega lesed ja teised vaesemad

isikud. Vaevalt aga leiduks tulevikus siis omavalitsust, kes palkaks ametisse teenija, makstes talle palgaks 5—10 kr. ja lasteabiraha 15—20 krooni kuus. Odamam ja lihtsam tuleks siis juba omavalitsusele palgata ametisse lasteta teenija ja maksta talle veidi rohkem palka. Sama lugu on ka valla käskjalgadega. Nende palgad on niivõrt väiksed, et 4—5-lapse abiraha tuleks kindlasti suurem, kui valla käskjala palk.

Sellepärast, toetudes ülaltoodule, tuleb avaldada tõsist kartust, et juhul, kui lasteabiraha maksmine tehakse sunduslikuks kõigile omavalitsustele, siis on lasterikastel inimestel, kui mitte päris võimatu, siis igatahes väga raske teenistust leida omavalitsustes. Isegi on karta, et juba teenistuses olevatest püütakse esimesel võimalusel lahti saada. Selle tagajärjeks oleks see, et lasterikkad perekonnad satuks palju halvemasse seisukorda kui nad on praegu ja õilis kavatus lasteabiraha maksmise teel toetada lasterikkamaid perekondi tooks enesega kaasa hoopis vastupidiseid tulemusi.

Oleks veel mõeldav, et riigivõim seaduslikul teel annaks eesõiguse lasterikkastele perekondadele omavalitsuste teenistusesse saamiseks, kuid ka selle vahendi tõeline väärtus on küsitav. Tegelikult elu vajadusi ja nõudeid on raske normeerida seaduse normidega ja kui üks norm on raske täita, siis katsutakse sellest ikka kuidagi moodi mööda hiilida. Pealegi saaks selletõttu teenistusesse võetavate isikute valik tunduvalt piiratud, mis ei ole samuti soovitatav ja tekitaks asjatut nurinat. Ühtlasi oleks kohuslikul teel ametisse palgatud isik ametisse võtjale alati pinnaks silmas.

Kõigest sellest järeldub, et lasteabiraha maksmine omavalitsuste eneste poolt omavalitsuste teenijatele praeguse seisukorra juures ei ole kõigi omavalitsuste suhtes teostatav. See tooks enesega kaasa paljudele omavalitsustele, eriti valla- ja aleviomavalitsustele ülesaatmatuid raskusi, mille tagajärjel omavalitsuste edukas tegevus võiks kannatada.

Lasteabiraha maksmine omavalitsuste teenijatele oleks aga õiglane, kuna omavalitsused täidavad samuti avalikõiguslikke ülesandeid, kui riikki ja nende teenijad peaks sellepärast olema üheväärses seisukorras riigiteenijatega. Ka ei ole omavalitsuste teenijate palgad võrreldes riigiteenijatega mitte suuremad, välja arvatud mõned suuremad linnad. Neil

kaalutlustel asusid ka E. L. L. ja E. M. L. seisukohale, et põhimõtteliselt tuleb pooldada lasteabiraha maksmist omavalitsuste teenijatele. Selleks ei saa aga riigiteenijate lasteabiraha seaduse kohustust laiendada omavalitsustele, vaid selleks tuleb leida teisi teid ja võimalusi.

Üksikute omavalitsuste poolt on juhitud tähelepanu sellele, et valla ja aleviomavalitsuste teenijatele peaks lasteabiraha maksmine sündima ühe keskuse poolt. Selleks võiks olla kas riik või omavalitsused. Kuna maakondade reform võib teostuda juba lähema aasta jooksul ja esialgse kava järgi maakonnad, kui administratiivkeskused jääks alles, siis oleks kõige tõenäolisem ja otstarbekohasem laste abiraha maksmine panna nende maakondlike administratiivühikute peale. Selleks tuleks luua eri fond või kassa, kuhu laekuks summad iga aasta osalt riigisummadest ja osalt ka omavalitsuste eneste summadest. Selle fondi kaudu sünniks siis abirahade väljamaksmine ja jaotus. Sissemaksud sellesse fondi või kassasse ei võiks ülejõu käia ei riigil ega ka omavalitsustel. Sellega oleks saavutatud maakondlik keskus, mille kaudu sünnib summade kogumine ja jaotamine ja selle tagajärjel kulude koorem oleks jaotatud kõigi vahel, nii riigi kui ka üksikute omavalitsuste vahel ühtlaselt.

Võiks ka kõne alla tulla lasteabiraha maksmine omavalitsuste teenijatele otsekohe riigikassast, kuid tegelikult on see kindlasti raskem läbiviia ning teostada.

Siin oleks tegemist kaunis suurte summadega, millised riigikassast väljamaksmisele tuleks, mis koormaks riigikassat tuntuvalt. Teiseks ei ole ka mingisugust õiguslikku ega moraalset alust nõuda, et riik peaks maksuma osa omavalitsuste administratsioonikuludest. Iga omavalitsus peaks kandma ikka ise oma kohustusi ja ei saaks nõuda, et riik peaks omalt poolt omavalitsuste teenijatele toetusi andma. Sellepärast ei oleks teostatav see moodus, kus riik peaks maksuma oma summadest omavalitsuste teenijatele lasteabiraha.

E. M. L. oma nõukogu koosolekul käesoleva aasta suvel omavalitsuste teenijatele lasteabiraha maksmise küsimust kaaludes asus seisukohale, et seda põhimõtteliselt tuleb pooldada. Kuna omavalitsused täidavad samu avalikõiguslikke ülesandeid, kui riigivõimgi, mispärast omavalitsuste teenijaid peaks omama võrdsed õigused ja kohused riigiteenijatega. Sel-

lejuures asuti seisukohale, et pole teostatav Riigiteenijate lasteabiraha seaduse laiendamine omavalitsustele sarnaselt, et üksikud omavalitsused need kulud peaks katma oma eelarvest, kuna selle tagajärjel paljud omavalitsused satuks raskusse. Lasteabiraha maksmine omavalitsuste teenijatele, eriti valla- ja aleviomavalitsuste teenijatele, peaks sündima ühise keskuse, kas või teatud maakondliku fondi kaudu, kuhu laekuks summad niihästi riigi toetustest, omavalitsuste vastavatest sissemaksudest ja ka omavalitsuste teenijate eneste palgast teatud protsendilisel määral kinni peetud summadest. See oleks midagi taolist pensioni fondile ja sinna summade laekumise korrale.

Ülaltoodud seisukohad tunduvad päris elulistena ja läbiviidavatena. Need on omavalitsuste tegelaste praktilistest kogemustest saadud ja peaks sellega olema ka elulised ja otstarbekohased.

Kuna maakondade ümberkorraldus on alles päevakorral ja kindel pole täpselt maakondlike ühikute arv ning samuti

nende üldine korraldus, samuti ka linnade ja alevite vahetevaste maakondlike halduskorraldustega, siis on aga käesoleval momendil raske teostada sellise maakondliku fondi kaudu lasteabirahade maksmist omavalitsuste teenijatele. Sellepärast tundub, et küsimuse lõpulik lahendus tuleb edasi lükata, kuni maakonna reformi teostamiseni. Kui juba on selge ja kindel maakondlike ühikute olemasolu ja nende korraldus, ühikute arv ja suurus, teiste omavalitsuste vahetevaste maakondlike halduskorraldustega, siis võib juba asuda konkreetsele lasteabirahade maksmise läbiviimisele omavalitsuste teenijatele. Sellepärast tuleb oodata maakonna reformi lahendamist ja selle järgi asuda konkreetse seaduseelnõu väljatöötamisele. Kuna aga maakondade reformi teostamine ei ole mägede taga, siis ei võiks olla küsimuse konkreetne lahendamine enam kaugel. Selle lahendamine on vajaline ning nõuetav juba õigluse seisukohalt, mida kirjutab ette riigi- ja omavalitsuste teenijate üheõiguslikkus.

Vallasekretäride kutseeksami vajalikkusest.

Viimase kahe aasta jooksul on erakordselt palju vabanenud vallasekretäride kohti mis komplekteeritud ka seniste sekretäride kohtadel olnud vallasekretäridega või kutseliste vallasekretäride abidega, mille tõttu pea kõik vallasekretäri kutselised abid on omanud vallasekretäri kohad ja seda just selletõttu, et viimasel ajal rohkesti vallasekretäride kohti vabanes, milleks suurel määral aitas kaasa 12. märtsi 1934. a. sündmused, vabsliku liikumise sulgemise ajal. Nii, et kuni praeguse ajani ametis olevaist vallasekretäride abidest ainult üksikud omavad vallasekretäri kutse, mis iseenesest ei ole kuigi soovitatav nähe ja tekitab raskusi vallasekretäride asendamisel. Näiteks Viru aj. maavalitsus ei kinnita perekonnaseisuametniku puhkuse ajaks tema abi, kui viimasel puudub vallasekretäri kutse. Ei saa ütelda, et see ainuke mõjuv põhjus oleks, neid on teisigi. Samuti pea iga maakonna sündmäärgis vallaametnikkude palga ja tööolude korraldamise kohta räägib kutselistest abidest vallakantseleides, ka on omavalitsused ise hakkanud eelistama uute abisekretäride ametisse võtmisel kutselisi tööjõude. Selles asjas

Järvamaal kehtiv sündmäärgis „vallaametnikkude palga ja tööolude korraldamise kohta“ (R. T. nr. 33 — 1928. a. art. nr. 181.) on üks nõudlikumaid, nimelt on viimases öeldud selgelt, et vallasekretäri abiks loetakse isik, kellel on vallasekretäri kutse. Kuid siinkohal peab aga tähendama, et niikaua kui puuduvad küllaldasel määral vastava kutsetunnistusega isikud ei saa täiel määral neid radikaalseid nõudeid täita. Et aga vallasekretäri kutset muul teel pole võimalik omada, kui vastavate eksamidega, tuleks viimaseid küllaldasel määral korraldada.

Ka on suur huvi, eriti tänava, vallakantselei abitööjõudude seas korraldatavate vallasekretäride kutseeksamite vastu, nii eksami korralduse, kui aja suhtes, mis nähtub ministeeriumi ja Maaomavalitsuste Liidu seletusist ja vastusist asjast huvitatuile.

Kuni seni ajani oli häid lootusi, et ka tänava korraldatakse endiste aastate eeskujul tähendatud eksamid ja kõikjal jälgiti viimaste väljakuulutamist huviga. Kahjuks on viimasel ajal kuuldu, et tähendatud kutseeksami tänava üldse ei korraldata, mida aga kuidagi soovitavaks

ei saa pidada ja seda just eeltoodud põhjendusil. Kui on varem pea iga aasta tähendatud eksamid korraldatud, mispärast siis need mitte tänavu ei korraldata? Kuigi meil veel kutselistest vallasekretäridest puudust ei ole, kuid üliproduktioonist ei saa, ka juttugi olla. Kutselistest abidest on kindlasti puudus — ja pole karta, et ühekordsel eksamil omaksid kõik soovijad vallasekretäri kutse, vaid arvestada võiks ainult paarikümnega.

Neil kaalutlustel oleks kõigiti soovitatav, et eksamid vallasekretäri kutse omandamiseks korraldatakse endiste aastate eeskujul ka tänavu ja daspidi, ning selleks jääb ainult huviga loota asjaomaste isikute ja asutiste korraldust. A. K.

Toimetuse tähendus: Mõjuvalt poolt mõnesugustel kaalutlustel ei peetud vallasekretäride kutseeksami korraldamist käesoleval aastal otstarbekohaseks.

E. Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevusest

Eesti Maaomavalitsuste Liidu juhatuses koosolek 7. septembril 1935. a. Tallinnas.

§ 1.

Seisukoha võtmine lõbustusemaksu asjas.

Siseministeriumist on saadetud seisukoha võtmiseks Muusikamuuseumi ühingu esitis, milles palutakse lõbustusemaksu kaotamist muuseumi poolt korraldatavatelt ettekannetelt, kui need taotlevad muuseumi alalisi ehk muuseumi eesmärkide ja põhialustega seoseis olevaid sihte või käsitavad puhtpedagoogilisi ülesandeid.

Draamastudio teater palub otselt Liidu toetust ja kaasabi tema ettekannete vabastamiseks lõbustusemaksust kõikide maavalitsuste poolt, kes seda seni teinud ei ole.

Leitakse, et lõbustusemaks on maavalitsuste seaduses ettenähtud tulu, mis läheb samuti seadustes ettenähtud kulude katmiseks ja tarvitatakse peamiselt kultuurilisteks toetusteks. 1933/34. a. aruannete järgi maavalitsused said lõbustusemaksu kokku Kr. 27.653.— ehk 0,70% üldtuludest, kulutasid aga hariduse alal Kr. 257.726.—, selle hulgas kultuurilisteks toetusteks Kr. 28.185.— ehk 0,77%. Seega on kultuurilisteks toetusteks kulutatud rohkem kui saadi tulusid lõbustusemaksust.

Neil asjaoludel lõbustusemaksu kaotamine üldse võiks järgneda, kui selle asemel leitakse mõni teine vastav tulu. Küll peab aga Liidu juhatus soovitavaks, et maavalitsused vabastaksid lõbustusemaksust, niivõrd kui nende eelarved seda võimaldavad, kõikide haridusliste ja heategevate organisatsioonide peod ja ettekanded, millede tulud lähevad hariduslisteks või heategevateks otstarveteks.

§ 2.

Seisukoha võtmine Häädemeeste vallavalitsuse kirja kohta mootorratta tollimaksust vabastamise asjas.

Häädemeeste vallavalitsuse tähendatud kiri otsustatakse saata edasi Majanduseministeriumile.

§ 3.

Seisukoha võtmine E. Tuletõrje Liidu kirja kohta Liidu liikmeks astumise asjas.

E. Tuletõrje Liidu sooviavaldus, et E. Maaomavalitsuste Liit astuks Tuletõrje Liidu liikmeks, otsustatakse esitada Maaomavalitsuste Liidu nõukogule selle esimesel järgneval koosolekul.

§ 4.

Seisukoha võtmine kauplemise aja kohta maal.

Siseministerium küsib seisukohti: 1) Võru maavalitsuse ettepaneku kohta, kes soovib kauplemise võimaldamist maal 14 tundi ööpäeva kohta ja 2) Viru maavalitsuse ettepaneku kohta, kes soovib kauplemise lubamist pühapäevadel ja puhkepäevadel pidude einelaudades, kus alkohoolseid jooke ei müüda, vähemalt 8 tundi.

Leitakse, et kauplemise aja piiramine maal 12 tunniga ööpäeva kohta ei ole otstarbekohane. 12 tunniline ajavahemik ei võimalda maal kauplemise aja normeerimist nii, et see vastaks maaelanikkude vajadustele, et elanikud hommikul kaugele tööle minnes ja õhtul töölt tulles saaksid teha vajalikke ostusid teeäärsest poodidest. Tarbeasjade kauplused on

maal elanikkudele rohkem vajalikud kui trahteriärid, õllepoed ja muud seesugused joogi- ja söögikohad, kus kauplemine on lubatud 15 tundi ööpäeva kohta. Maal tuleks kõigile kauplustele võimaldada kauplemine äripäevadel ühteviisi, vähemalt 15 tundi ööpäeva kohta.

Kuna mõnel pool on tekitanud arusaamatusi kauplemise aja lubatavus pühapäevadel pidude einelaudades ja seal piiratud selle kestvus 5 tunniga, siis tuleks ka seda pikendada pidu kogu kestvuse ajaks.

Eeltähendatud vajaduste kohaselt tuleks muuta Kaubandusasutiste, ladude ja kontorite teenijate normaal-puhkeaja kindlustamise seadust.

§ 5.

Seisukoha võtmine Kodanliku õhukaitse seaduse eelnõu kohta.

Siseministeeriumi poolt arvamuse avaldamiseks saadetud Kodanliku õhukaitse seaduse eelnõu kohta otsustati teatada, et Liidu juhatusel siin erisoovisid ei ole.

§ 6.

Liidu esindaja määramine komisjonidesse ja organisatsioonidesse.

Kõigisse nendesse komisjonidesse ja organisatsioonidesse, kus oli Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindajana liikmeks või osavõtjaks senine peasekretär F. Vellner, määratakse nüüd, Vellneri Liidu teenistusest lahkumise järele, Liidu uus peasekretär Andres Loorits.

§ 7.

Läbirääkimisi.

Liidu esimees H. Lauri tänab koosolekule ilmunud Liidu peasekretäri kohalt lahkunud F. Vellneri Liidus tehtud tööst eest ja soovib, et see sõbralik koostöö ja vahekord, mis tal Liiduga olnud, edasi kehtaks ning tee tema uue koha ja Liidu vahel ei rohtuks.

Maaomavalitsuste Liidu peasekretäri ja „Maaomavalitsuse“ toimetaja vahetus.

Liidu senine peasekretär ja „Maaomavalitsuse“ toimetaja V. Velner, kes möödunud aprillil määrati Siseministeeriumisse omavalitsuste inspektoriks, lahkus nüüd septembri algul lõplikult Liidu teenistusest ja teda asendas Siseministeeriumi senine maa-asjade juhataja A. Loorits, kes vanaduse ülemäärana kättejõudmisel vabanes riigiteenistusest.

Loodame, et V. Velner, asunud omavalitsuste tegevust juhtivale ja korraldava kohale, edaspidi veel sagedasti sõna võtab „Maaomavalitsuse“ veergudel. Seniseid kaastöölisi palume jätkata ja tihendada oma väärtusliku kaastööd ning kutsume kõiki omavalitsustegelasi väljendama oma muresid ja soovide omavalitsuste tegevuse alal oma häälekandjaks „Maaomavalitsuses“ Eriti palume vallasekretäre, vallavanemaid ja teisi vallategelasi pidada tihedat sidet „Maaomavalitsuse“ toimetajaga, esitada laiemaulatusega küsimusi lahendamiseks ja saata teateid kõigist tähtsamatest sündmustest ning uutest suurematest algatustest oma valla elus.

Omavalitsuse päevauudiseid.

Üleriiklik Vallasekretäride Seltsi peakoosolek.

Pühapäeval, 8. septembril s. a. peeti Tallinnas, Harju maavalitsuse ruumides üleriiklik vallasekretäride seltsi peakoosolek, millest üle riigi osa võtsid hulk vallasekretäre ja nende abisid.

Kinnitati Seltsi 1934. a. aruanne ja kiideti heaks Seltsi juhatuse tegevus. Seltsi juhatuse on edukalt töötanud vallaametnikkude õigusliku ja majandusliku olukorra kindlustamiseks ja parandamiseks. On arutatud uut vallaomavalitsuse seaduse eelnõu, omavalitsuste teenijate

teenistusseaduse eelnõu, ametnikkude koha kava, eesti kodanikkude võõrapäraste perekonnanimede eestistamist ja kõiki muid seaduse ja määruse kavasad, mis puudutavad vallaomavalitsusi või vallaametnikke. Seltsi juhatuse poolt vastu võetud otsused ja seisukohad on saadetud vastavatele asutustele ja ametisikutele, kus need tarvilist hindamist on leidnud. Suurimaks tööks Seltsi juhatusel oli vallaametnikkude palga- ja tööolude korraldamine, mille üle anti Siseministrile mär-gukiri 25. septembril 1934, kuid see mär-gukiri ei ole Siseministri poolt veel lahendamisele võetud. Vallasekretäride

Selts on Eesti Omavalitsusteenijate Liidu liige ja Liidu korraldusel peeti 22.—23. aprillil 1935 Tartus omavalitsuste teenijate kongress. Sellest kongressist võtsid osa ka Vallasekretäride Seltsi esindajad.

Kongressil vastuvõetud otsused on trükitud ja organisatsioonidele saadetud teadmiseks ning teostamiseks. Vallasekretäride Seltsi esindajaks Omavalitsusteenijate Liidu juhatuseks on Seltsi abiesimees Hans Nurk Tallinnast, kes tähtlasi on ka Liidu abiesimees. Liidu kongressil vastu võetud otsused Vallasekretäride Selts võttis täielikult omaks ja nad on siinjuures.

Vallasekretäride Seltsil on igas maakonnas osakonnad, kellel igal ühel kolmeliikmelised juhatused. Mõned osakonna juhatused töötavad päris edukalt vallaametnikkude õigusliku ja majandusliku olukorra kaitseks ja parandamiseks, kuid mõnede osakondade juhatuste tegevus aga jätab veel palju soovida.

Seltsi 1935. aasta eelarve kinnitati peakoosoleku poolt tasakaalus Kr. 300.— peale.

Seltsi juhatuse liikmeteks valiti ühel häälel tagasi kõik endised juhatuse liikmed, nimelt:

K. Laupa, Lehtsest,
H. Nurk, Tallinnast,
M. Loy, Narvast,
M. Tapp, Kurnast ja
R. Hammer, Rakverest.

Revisjonikomisjoni liikmeteks valiti:
A. Luigamäe, Rägaverest,
K. Eerik, Tuhalast ja
J. Jakobson, Vana-Võidust.

Vallasekretäride, nende abide ja kantseleiametnikkude majandusliku ja õigusliku seisukorra parandamiseks otsustas peakoosolek paluda Siseministrilt teostada vallaametnikkude palga- ja tööolude normeerimist Seltsi poolt 25. septembril 1934. a. Siseministrile antud märgukirjas toodud alustel ja ulatusel.

II. Üleriiklik Eesti Omavalitsuste teenijate kongressi poolt 22. ja 23. aprillil 1935. a. ühemeelselt vastu võetud järgmises resolutsioones avaldatud seisukohad.

I. Omavalitsusteenijate õiguslik seisukord.

1. Vaatamata sellele, et omavalitsusteenijatel on pensioniõigus ühesugune riigiteenijatega ja nad vastutavad nii ametialaliselt kui ka kriminaalselt ning dist-

siplinaarselt ühesuguselt riigiteenijatega, on nende vahekord omavalitsusega eraõiguslik ja nende olukord ebakindel, kuna neid võib päevapealt ilma põhjust nime tamata vallandada; ei muuda seda ka see asjaolu, et omavalitsused täidavad riiklike ülesandeid kohtadel.

Omavalitsusteenija õigused ning kohustused ja vastutus pole tasakaalus. Nende tasakaalustamiseks tuleks anda välja omavalitsusteenistusseadus, kus leiaksid käsitamist ka perekonnaabiraha, teenistusvanadusetasu ja arstiabiküsimused, muutes ja täiendades vastavalt linna-seadust, aleviseadust ja vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsustele korraldamise seadust.

2. Tuleks kinnitada alalisteks teenijateks kõik ametnikud ja töölised, kes ühes ja samas omavalitsuses vähemalt 6 kuud töö on olnud.

II. Omavalitsusteenijate tasud rahas ja naturas.

Kongress tunnistab tarvilikuks, et kõik omavalitsused:

1) palgaastmete suhtelise vahekorra määraksid õiguslikult ja igale teenijale maksaksid palga õiglase palgaastme järgi, arvestades teenija töö iseloomu ja vastutust, vaatamata sellele kas isik teenib omavalitsustele tuluandvas või mitte-tuluandvas asutises: kohe likvideeriks sellise olukorra, et sisuliselt ja vastutuslikult võrdseil teenistuskohadel teenivaile teenijaile makstakse erisuguseid palku ühes ja samas omavalitsuses;

2) korraldaksid teenijate palgaolusid nõnda, et see võimaldaks väärilise elamise ega sunniks teenijaid otsima kõrvalteenistust, mis süvendab tööpuudust;

3) muudaksid kõik teenijate palkade vähendamise otsused ja korraldused, mis tehtud 1931.—1934. a. omavalitsuste eelarvete tasakaalustamise ja kokkuhoiu põhjusel, ja kõikide teenijate palganormideks määrataks vähemalt samad summad, mis olid 1930. a.;

4) annaksid teenijatele tasuta riidevarustuse neis teenistuskohades, kus teenistusolud seda nõuavad;

5) annaksid teenijatele teenistuskoha juures tasuta korterid ühes kütte ja valgustusega seal, kus teenistusolud nõuavad teenija elamist teenistuskoha juures; teistele teenijaile annaks kortereid omavalitsuse majades mõõduka tasu eest, kui neis majades kortereid jätkub, ja võõrastele

kodanikkudele annaksid korterid omavalitsuse majades ainult siis, kui omavalitsuseteenijate hulgas nende soovijaid ei ole;

6) omavalitsusteenijaile makstavaist mitmet liiki tasudest ei või maha arvata teisi liiki tasusid;

7) kongress teeb kõigile omavalitsusteenijate kutseühinguile ülesandeks töötada välja iga omavalitsuse teenijate kohta õiglased palga ja tööaja normeerimise kavad, samuti ka teenijate paigutamise kavad vastavaile palgaastmeile, ja kõik seaduslikud abinõud tarvitusele võtta nende normeerimiskavade teostamiseks omavalitsuste poolt;

8) kui ühes omavalitsuse piirkonnas on mitu omavalitsusteenijate kutseühingut, siis tulevad normeerimiskavad võimalust mööda neil ühiselt välja töötada, et vältida vastuoksusi;

9) kongress teeb kõigile omavalitsusteenijate kutseühinguile ülesandeks nende poolt koostatud tasude ja normeerimise kavadest saata üks eksemplar Omavalitsuste Teenijate Liidu juhatusesele teadmiseks ja kaasaaitamiseks kavas tähendatud normeerimise teostamisele.

III. Tööaeg, arstiabi, teenistusvanustasu, lasteabiraha ja pension.

1. Kõik omavalitsusteenijad, kes on teeninud vähemalt 1 a., saavad 1 kuu puhkust aastas. Puhkuse äraräämisel, mis ei või korduda üle 1 korra järjestikku, tuleb maksta 2-kordne kuupalk, kui puhkuse äraräämine ei olene omavalitsuseteenijast.

2. Tööaeg omavalitsusis ei või vältida vaimutöötajail üle 6½ t. päevas. Suvel olgu töövaheaeg laupäevast esmaspäevani võimalikult pikem, mis võimaldaks paremini pühapäeva-puhkuse kasutamist.

3. Praegune mõnes omavalitsuses süsteemiks muutunud massiline ületunnitöö mõjub halvasti ametnikkude tervisele, vähendab tööviljakust, rõhub meeleolu, süvendab tööpuudust. Enamuses omavalitsustest on teenijate koosseis niivõrd väike, et normaalajaga ei ole võimalik ära teha jooksvat tööd.

Koosseisude vähesusest tingitud tarvitusele võetud praktikantidesüsteem on muutunud kohtade täitmiseks palgata ametnikkudega, milline olukord tuleb lõpetada. Tuleb kindlaks määrata praktikandi-mõiste ja praktika-aeg. Praktikan-

dile tuleb maksta tasu hädavajaliste kuulude katmiseks.

4. Teenistusvanustasu tuleb maksta kõigile omavalitsusteenijaile. Teenistusvanustasu väljaarvamisel võtta arvesse kõik see aeg, mis teenija on üldse olnud riigi- või omavalitsusteenistuses.

5. Tuleb pooldada lasteabiraha maksmist palgast sõltumata kõigile omavalitsusteenijaile ja lasteabiraha tõstmist maal, kuid täiesti vastuvõtmata on vähema palgaliste teenijate lasteabiraha vähendamine linnas, kõrgemapalgalistele lasteabiraha maksmise otstarbel. Selle pahe vältimiseks otsustatakse pöörduda linnade ja maavalitsuste liitude poole ettegi lasteraha ümberkorraldamisel vältida igal juhul lasteabiraha vähendamist vähemapalgalisil. Lasteabiraha tuleb maksta teiste hulgas ka kõigile pensioniõiguslikele teenijaile.

6. Pensioniõiguslikuks ajaks tuleb arvata vallasekretäri abina teenitud aeg.

7. Omavalitsustöölised tulevad viia samuti pensioniseaduse alla nagu riigitöölisedki. Töölise pensioniseaduse alt üleminekul üldise pensioniseaduse alla, või vastupidi, tuleb pensioniõigusliku ajana arvestada kogu aeg, mil tööline või teenija olnud riigi või omavalitsuse teenistuses.

IV. Organiseerimine ja omaabi.

Kongress peab soovitavaks:

1) et Liidu juhatus tarvidust mööda kutsuks ellu kohalikud omavalitsusteenijate toimkonnad Liidu põhikirjas väljendatud sihtide saavutamiseks ja selleks asemikkudekogu kiires korras kinnitaks ja paneks maksma vastava kodukorra;

2) et viidaks läbi Liidu põhikirja muutus, mis annaks läbi Liidu põhikirja muutus, mis annaks toimkondadel asemikkudekogu koosolekul hääleõiguse, võimaldaks Liidu juhatusese kaudu kohalikkude ühingute põhikirja registreerimise Sise-ministeeriumis ja näeks ette Liidu sidumise ühingutega nende liikmete õigusliku kaitse, toetusfondi-loomise, puhkekodude asutamise jne. näol;

3) et moodustataks Liidu usaldusmeeste võrk kohalikkude ühingute juhtivaist tegelasist, kohtadel aga, kus ühinged puuduvad — agaramaist kaasteenijaist, kes aitaksid kaasa kutseühingulise liikumise süvendamisele ja tegevuse intensiivsemaks muutmisele ja tarbekorral oleksid

Liidu kohapealseiks esindajaiks ja üksik-ülesannete täitjais;

4) et arendataks ja süvendataks sõbralikku koostööd ja ühtekuuluvust teiste kutseorganisatsioonidega, eriti riigiteenijate keskkliiduga;

5) et kohalikud ühingud informeeriksid oma muredest ja kavadest Liidu juhatust, täidaksid ilma viivitusega Liidu nõudmised ja aitaksid kõigiti kaasa senisest paremate sidemete loomiseks Liidu ja teiste kutseorganisatsioonide vahel;

6) et omavalitsuste teenijate organiseerimine jõuaks nii kaugele, et järgmine

kongress oleks ainult organiseeritud omavalitsusteenijate kongress;

7) et iga kongressist osavõtja hoolitseks kongressi tulemuste kaasteenijatele tutvustamise eest.

Kongress kinnitab oma poolehoidu senisele organiseerimispõhimõttele omavalitsusteenijate ühtlusorganisatsiooni kui terviku näol ja peab tungivalt vajalikuks kõikide omavalitsuste teenijate organiseerimise. Sellepärast kongress pöördub iga omavalitsuse iga organiseerimatu nais- ja meeskaasteenija poole üleskutsega astuda kutseorganisatsiooni liikmeks, võtta osa ühingu tegevusest ja viia meie kutseorganisatsioon kõngele järjele.

Omavalitsuste tegelasi.

Alfred Mäeloog 50 aastane.

Petseri maavalitsuse esimees Alfred Mäeloog sai s. a. 8. septembril 50. aastaseks.

Alfred Mäeloog sündis Tartus, 8. septembril 1885, sai hariduse Tartu linnakoolis ja Treffneri gümnaasiumis; teenis Peterburis senaator Garini revisjoni alal, Peterburi linnavalitsuses statistikuna ja küttekomitees abijuhatajana, siis vene sõjaväes sõjaväeametnikuna mitmetel vastutuslikkudel kohtadel. Sõjaväest vabanedes A. Mäeloog oli lühikest aega Petseri linnasekretäriks, sealt läks 14. novembril 1921 Petseri maavalitsusse administratiivosakonna asjaajajaks, valiti 28. jaanuril 1924 maavalitsuse sekretäriks ja alates 15. märtsist 1934 on maavalitsuse esimeheks.

Kaine asjalikkusega ja sõbraliku käitumisega A. Mäeloog on võitnud omale üldise lugupidamise nii Petserimaal, kus ta kogu iseseisvuse ajal teotsenud, kui ka väljaspool kõigilt neilt, kellel temaga on tulnud tegemist teha.

Uue-Vändra vallamaja 50 a. püsinud ja Herman Raid seal 25 a. vallasekretäriks olnud.

Möödunud 31. augustil Uue-Vändra vald mälestas oma vallamaja 50. a. kestvust ja Herman Raid'i 25. a. vallasekretäriks olemist.

Uue-Vändra vallamaja ehitati 1885. a. telliskivist, keskelt kahekordne, ja oli sel ajal suuremaid ja nägusamaid Eestis.

Vallasekretär Herman Raid sündis Porkunis, 3. jaanuaril 1878, õppis Halliste kihelkonnakoolis ja õiendas eksami Vil-

jandi linnakooli juures 1892, oli vallakirjutaja õpilaseks Taeveres ja abiliseks Vastemõisas; iseseisvaks vallakirjutajaks oli Riidajas 13. oktoobrist 1899 kuni 14. novembrini 1900, Puiatus 14. novembrist 1900 kuni 21. septembrini 1910, mil asus praegusele kohale Uue-Vändras.

Sama andumuse ja hoolega, millega H. Raid on täitnud oma otseseid ametialaseid kohuseid, ta on võtnud osa ka seltskondlikust tegevusest nii endistel kohtadel kui praegusel. Peale muu H. Raid oli Pärnu esimese maanõukogu liikmeks ja juhatajaks.

Soovime vanale tüsedale, tunnustatud ja lugupeetud omavalitsustegelasele tervist ja jõudu edasitöötamiseks eeskujuna noorematele.

Voldemar Härma'l 10 aastat omavalitsusteenistust.

5. augustil täitus 10 aastat omavalitsusteenistust Voldemar Härma'l — Jõhvi alevi sekretäri-perekonnaseisumetnikul. Juubilari tuntakse omavalitsustegelaste ja -ametnikkude ringis tüseda tööjõuna ja sõbraliku kolleegina, kes ei teotse ainult tehnilise tööjõuna, vaid andudes oma ülesandesse huvi ja süvenemisega, on tüsedalt aidanud kaasa omavalitsuselu alal tekkivate küsimuste lahendamisel. Eriti on ta tõhusalt toetanud Perekonnaseaduse elluviimist.

Kohalikus seltskonnas on V. Härma väga lugupeetud tgelane, kuna aktiivselt võtab osa sellest elu kõigist avaldustist ja eriti kaitseliidust, kus teotseb malevkonna sidepealikuna.

Juubilariile jõudu ja edu senise viljaka töö jätkamiseks.

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus nr. 28. Algkoolide ülalpidamise kuludest. Kui võrra valla lapsed käivad naabri valla algkoolis, kui oma kooliringkonna koolis, kas see võõra valla laste omavalitsus on kohustatud tasuma naabri valla vallaomavalitsusele, proportsionaalselt laste arvule, selle kooli ülalpidamiseks kulutatud summadest kõik või ainult jooksvad, majanduslikud kulud.

X+Y.

Vastus: Kui valla algkoolis käib lapsi naabervaldadest üle 10% laste üldarvust selles koolis, siis kannavad naabervallad proportsionaalselt nendelt päritolevate laste arvule selle kooli jooksvaid majanduslikke kulusid, millele all mõistetakse kütet, valgustust ja puhastust. Muude kulude kandmist Avalikkude algkoolide seadus (RT 46 — 1931) ega selle § 28 teostamise määrus (RT 89 — 1931) ette ei näe.

Küsimus nr. 29. Arvepidamisest. Palun seletada, kuidas sünnib arvepidamise korra järele väljamaksmine, kui krediiti on kreditoride ja kulude arvel ja kui toimik, mille eest maksta, sündis käesoleva eelarve korras. Kas tuleks väljamaks teha eel. kulude arvelt seega eel. kreditoride arve krediit vabaks jätta, või tuleks väljamaks teha eel. kreditoride arvelt ja eel. kulude arve krediit vabaks jätta?

J. valla abisekretär.

Vastus: Kui kulu on tehtud käesoleval aastal ja käesoleva aasta eelarve korras, nagu küsimuses väidetakse, siis see peab arvestatama ka käesoleva aasta kuluks. Sest eelarve peab täidetama sama aasta jooksul, milleks ta koostatud. Eelarvete kreditoride arvele võiks kanda lõppenud eelarveaasta poolelijäänud ehituste jätkamiseks järelejäänud krediite ja eelarve muude kulude neid osasid ainult, mis eelarveaasta lõpuks olid tehtud või kantud, kuid jäid maksmata. Kulude vabanenud osad oleks pidanud kantama eelarveliste puudujääkide ja ülejääkide arvele. Kui seesugune ülekanne omalajal tegemata jäi, siis tuleb see teha tagantjärele. Ei ole mingit alust ega õigust eel-

arvete kreditoride arvel vabanenud summadega katta jooksva aasta kulusid.

Küsimus nr. 30. Algkoolide asjaajamisest. Valla asjaajamine on eestikeelne ja vallas on nii eesti kui vene õppekeelega algkooli juhataja vallavalitsuse kirjavahtuse peale vastata vene keeles?

J. valla abisekretär.

Vastus: Keeleseadus (RT 93 — 1934) määrab riiklikkude ja omavalitsusasutiste asjaajamise keeleks eesti keele (§ 2). Ainult seesuguse kohaliku omavalitsuse piirkonnas, kus vähemusrahvus enamuses, võidakse võtta selle vähemusrahvuse keel omavalitsuse asjaajamise keeleks, kui selle poolt on kohaliku omavalitsuse esinduskogu liikmete enamus, arvates nende seaduslikust arvust (§ 6). Valla algkool on vallaomavalitsuse asutis. Kui vallavalitsuse asjaajamise keeleks on eesti keel, siis peab ka temale alluva asutise — algkooli asjaajamine toimuma eesti keeles ja vene õppekeelega algkooli juhatajal ei ole õigust vastata vallavalitsuse kirjadele vene keeles.

Küsimus nr. 31. Algkoolide raamatupidamisest. Vene õppekeelega algkoolis peetakse nii kassa kui ka inventari raamatut vene keeles. Vallavalitsuses on aga arvepidamine eestikeelne. Vallavalitsus tahaks algkoolide inventari raamatuid ühtlustada täpselt vallavalitsuses peetavate algk. inventari raamatutega. Kas võib valla algkooli juhataja kooli inventari raamatut eesti keeles pidada. Kui võib, kuidas tuleks siis kassa raamatut pidada, kas eesti või vene keeles?

J. valla abisekretär.

Vastus: Keeleseadus (RT 93 — 1934) nõuab raamatupidamist eesti keeles kõigis omavalitsustes, ka nendes, kus asjaajamise keeleks on vähemusrahvuse keel. Kuna valla algkooli, ükskõik missuguse vähemusrahvuse keel on selle õppekeeleks, on vallaomavalitsuse asutis, siis peab ka tema kassaraamatud ja inventariraamatud peetama eesti keeles.